

تحلیل میزان سرمایه اجتماعی در محلات بافت فرودست شهر یاسوج

مطالعه موردی: محلات شهرداری و تل زالی

ابوذرجهانبخشی^۱، علی شمس الدینی^{۲*}

۱- گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده فنی و مهندسی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران.

abouzarjahanbakhshi59@yahoo.com

۲- استادیار، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، تهران.

ALI.shamsoddini@yahoo.com

چکیده

بافت‌های قدیمی شهرها، ارزشمندترین بافت‌های شهری هستند که ارزش‌های فرهنگی اصیل زیادی برای شهرها دارند. اکثر بافت‌های قدیمی در طول زمان با فرسودگی مواجه شده و شادابی و سلامت خود را از دست می‌دهند. یکی از مهمترین مسایلی که در چند دهه اخیر مورد توجه مسئولان و اندیشمندان مسائل شهری به ویژه بافت‌های فرسوده شهری قرار گرفته است. موضوع استفاده از سرمایه اجتماعی برای تسهیل روند بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری است. بافت‌های فرودست شهری در قالب بافت‌های غیررسمی قرار دارند که در شهر یاسوج ۲۶۴/۳ هکتار وسعت دارند. از اینرو پژوهش حاضر به بررسی سرمایه اجتماعی در محلات فرودست شهری شهر یاسوج می‌پردازد. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی بوده و برای بررسی سطح سرمایه اجتماعی در سطح محلات از ابزار پرسشنامه بهره گرفته شده است. حجم نمونه با استفاده از معادله کوکران، ۳۸۳ نفر محاسبه گردید. با توجه به جمعیت هر محله تعداد پرسشنامه به صورت تصادفی در بین ساکنان توزیع گردید. برای آزمون فرضیات از نرم افزار SPSS و تحلیل‌های آماری آزمون تفاوت میانگین تی تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج آزمون نشان دهنده آن است که در محله شهرداری (۲/۳۹) و تل زالی (۲/۹۱) سرمایه اجتماعی کمتری از مقدار ثابت (۳) است. این در حالی است که در ابعاد سرمایه اجتماعی یعنی بعد ساختاری (شبکه‌ها و روابط) نیز دو محله شهرداری (۲/۳۵) و تل زالی (۲/۸۹) میانگینی کمتر از مقدار ثابت ۳ دارند. همچنین در بعد شناختی (همکاری و ارزش‌ها) شهرداری (۲/۴۵) و تل زالی (۲/۸۱) میانگینی کمتر از مقدار ثابت ۳ دارند. اما در بعد ارتباطی (فهم متقابل، اعتماد و تعهد) شهرداری (۲/۳۷) میانگینی کمتر از مقدار ثابت ۳ دارد و میانگین تل زالی (۳,۰۲) بالاتر از مقدار ثابت است.

واژه‌های کلیدی: سرمایه اجتماعی، محله شهرداری، محله تل زالی و شهر یاسوج

١- مقدمه

کنکاش در تعاریف سرمایه اجتماعی، نشان می‌دهد که توافق اندکی در خصوص تعاریف نظری و عملی این مفهوم وجود دارد. در همین راستا، جامعه‌شناسان تمایل دارند سرمایه اجتماعی را به عنوان دارایی‌ها و منبع قابل دسترس اطلاق کنند که در ساختارهای اجتماعی جای دارد و منافع را برای صاحبان آن به ارمغان می‌آورد. در مقابل این مفهوم پردازی سطح فردی، اقتصاددانان و دانشمندان سیاسی آن را به عنوان دارایی‌های جمعی یک گروه یا سازمان یا حتی تمام جامعه در نظر می‌گیرند که برپایه جامعه مدنی و توسعه اقتصادی بنا شده است (قیصری و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۱۸). بافت‌های شهری را می‌توان در مقیاس شهری از لحاظ موقعیت قرارگیری، کیفیت و ویژگی‌های کالبدی نظیر نوع بافت، نوع مصالح مورد استفاده و ویژگی‌های اجتماعی نظیر تراکم جمعیت، بعد خانوار، منشا ساکنین این گونه بافت‌ها و کمبودهای اجتماعی و ویژگی‌های اقتصادی مورد ملاحظه قرار داد. در سطح شهرها انواع مختلف بافت‌های شهری وجود دارد که می‌توان به بافت تاریخی، بافت فرسوده، بافت‌های غیررسمی و بافت‌های فرودست شهری اشاره کرد. شهر یاسوج به دلیل اینکه از سال ۱۳۴۴ هجری شمسی بنا به دلایل